

Stöd i arbetet F-9

Övningar och skolmaterial

4-9: KfS (Konsumentföreningen Stockholm) skolmaterial - Släng inte maten

<https://www.kfstockholm.se/konsument/skolmaterial/>

F-6: Svenska bönder, LRF. <http://bondeniskolan.se/pedagog-start/>. Här finns skolmaterial för flera åldersgrupper om bonden och hur arbetet med jord, djur och skog går till.

Fsk-3: Upptäck & Utforska Naturvetenskap & Teknik med Kråkis (förskolan). <http://hig.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2:327647>. Materialet är för förskolan men passar även i vissa fall för F-3. Kopiera och klistra in länken i adressfältet på en webbsida så kommer du till "Publikationer, Högskolan i Gävle". Ladda ned filen "fulltext". Detta är ett gediget undervisningsmateriel för förskolan från nätet med massvis med experiment. Följande experiment passar utmärkt till Miljöspanaruppdraget:

- Den magiska ballongen, sid 59. Om vad som händer med gamla växter eller grönsaker när de ruttnar och dör.
- Grönsaksändarna, sid 64. Går det att få liv i avskurna grönsaksändar?
- Hur gror ett frö?, sid 65. Lär om fröets rot och groddens egenskaper.
- Sprängkraft!, sid 66. Hur kan det komma sig att blommor och växter tränger upp genom asfalten?
- Våra ledningar, sid 69. Hur vatten rör sig i en växt.
- Maskrosen, sid 70. Vad händer om en växt ej får vatten?
- Vårdricka, sid 71. I växter finns det näring som tas upp från marken.
- Biokemi, sid 94. Levande organismer kräver olika villkor för att kunna växa och må bra. Prova.
- Sol- eller skuggsida, sid 97. Vad händer med växterna om de inte får solljus?

7-9: Digitala läromedelsmaterial MatRätt om hållbar produktion och konsumtion av mat, Jordbruksverket och Lantbrukarnas Riksförbund (LRF). Läromedelsmaterialet innehåller färdiga lektioner, anpassade efter läroplanen. Det kan användas för årskurs 6-9 inom ämnena hem- och konsumentkunskap, biologi, kemi, svenska och bild. <https://gratisiskolan.se/all-products?avsandare=418/>

F-9: Mat på hållbar väg, Världsnaturfonden WWFs handledning.

http://www.wwf.se/source.php/1657300/_WWF%20Mat%20på%20hållbar%20väg%20-%20Webb.pdf. Materialet består av en faktadel samt inspirerande övningar som berör mat på olika sätt, i alla delar av produktionskedjan från jord till bord och från hage till mage, både globalt och lokalt. Även svinnproblematiken berörs.

4-6: Natur- och miljöparmen Läsår 18/19. Dessa häften finns i klassuppsättningar ute på de flesta av Älmhults skolor med 3 olika elevhäften och 3 tillhörande lärarhandledningar. Varje läsårsstart kommer det kartonger med nya häften ut till skolorna. Inte sett dem? Fråga omkring om det inte står ouppackade kartonger någonstans. Kontaktuppgifter till förlaget hittar du annars här: <http://kunskapsforlaget.se/#vara-laromedel>. I steg 1 behandlas vad som menas med ett kretslopp och fotosyntesen. I steg 2 behandlas vad som menas med klimatförändringar, hur det vi äter

påverkar miljön olika transporters påverkan på miljön. I steg 3 behandlad ekologiska fotavtryck, olika miljömärkningar och hur man kan arbeta med att påverka sin omgivning.

F-9: Tema "Mat, din hälsa och miljö". Kunskapsförlaget har förutom Natur- och miljöboken olika temamaterial, bland annat ett om Mat, hälsa och miljö. Du kan kostnadsfritt få materialet skickat till dig som pdf, se mer längst ned på sidan <http://kunskapsforlaget.se/#vara-laromedel> under fliken "temamaterial".

1-9: Temapaket "Mat och miljö", NE. <http://www.ne.se/temapaket/mat-och-miljo/>. Temapaketet innehåller flera övningar kring mat och miljö. Bland annat:

- Vad vet du om mat och miljö? Testa dina kunskaper.
- På utflykt – hur packar man en miljösmart matsäck?
- Flera övningar om miljömärkning.
- Mathushållning om 100 år.
- Middag förr och nu.
- Maten och transporterna.
- Fyra hörn övningar om mat och miljö

1-9: Temapaket "Sopor", NE. <http://www.ne.se/temapaket/sopor/>. Temapaketet innehåller flera övningar kring sopor. Bland annat:

- Matavfall. Kan man minska mängden slängd mat i skolan?
- Vår skola. Vad kan man göra för att skolan ska bli mer miljömässigt hållbar?

4-6: Matavfall, Lektionstips, uppgifter och övningar, SYSAV.

<https://www.sysav.se/skola/lektionstips-ar-4-6/Matavfall---lektionsplanering/>

4-9: Släng inte maten, Konsumentföreningen, <http://slangintematen.se/skola/>. En sidan för elever och en för lärare. Kampanjsajt för att informera om och minska matavfallet.

Ekologiska fotavtryck – Handla hållbart, WWF, <https://www.wwf.se/wwfs-arbete/ekologiska-fotavtryck/interaktiva-ovningar/1133957-ekologiska-fotavtryck-interaktiva-ovningar>. Vilka avtryck gör du när du köper köttbullar eller choklad? Varifrån kommer råvarorna? Testa hur medveten du är som konsument. Vi utgår från en helt vanlig dag i affären.

4-9: Förebygg avfall, Nordiska ministerrådet. <http://norden.diva-portal.org/smash/get/diva2:852140/FULLTEXT01.pdf> Detta är en lärarhandledning som är en idékatalog för teknik- och naturundervisning baserat på fyra teman. Ett av dessa teman handlar om mat, fokus matsvinn i hemmet. Elevhäfte: <http://norden.diva-portal.org/smash/get/diva2:852137/FULLTEXT02.pdf>

4-6: Hej skolmat! – pedagogiska övningar där skolmåltiden utgör själva läromedlet, Livsmedelsverket. <https://www.livsmedelsverket.se/matvanor-halsa--miljo/maltider-i-vard-skola-och-omsorg/skola/pedagogiskt-material/hej-skolmat>. Pedagogiska övningar där skolmåltiden utgör själva läromedlet. Övningarna är avsedda för åk 4–6 och består av lärarhandledningar, instruktioner till eleverna samt faktatexter. Övningarna är uppdelade i tre olika teman: Hälsa, Maten i våra liv och Miljö.

Fakta

Matavfall och matsvinn

<http://www.matsvinnet.se/>. Ideell förening för minskat matavfall och -svinn och en hållbar livsmedelskedja. Bra fakta, tips, recept och inspiration. Har också konto på instagram, matsvinnet.se.

Handlingsplan minskat matsvinn, Fler gör mer, juni 2018.

https://www.livsmedelsverket.se/globalassets/matvanor-halsa-miljo/miljo/matsvinn/fler-gor-mer-handlingsplan-for-minskat-matsvinn_20180618.pdf

Naturvårdsverket sida: Matavfallet behöver minska, <https://www.naturvardsverket.se/Sa-mar-miljon/Mark/Avfall/Matavfall/>

Livsmedelsverkets sida om matsvinn: <https://www.livsmedelsverket.se/matvanor-halsa--miljo/miljo/ta-hand-om-maten-minska-svinnet>

Naturvårdsverkets sida: Vägledning om matavfall, <https://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Avfall/Matavfall-minska-svinnet/>

Minska matsvinnet, Naturvårdsverket m fl, <https://www.naturvardsverket.se/upload/miljoarbete-i-samhallet/miljoarbete-i-sverige/avfall/matsvinn/presentation-minska-matsvinnet-lastabilder-27-september-2016.ppt>.

Stoppa matsvinnet, Livsmedelsverket m fl <http://stoppamatsvinnet.nu/>. En informativ sida om vad matsvinn är, hur matsvinnet påverkar klimatet, vad staten gör, arbete på EU-nivå med mera.

Vattenåtgång

http://slangintematen.se/skola/inspiration/Inspirationsbild_6_9.pdf

Miljö- och klimatpåverkan mat

WWFs Matkalkylator är ett enkelt hjälpmedel för att förstå matens klimatpåverkan. Vad påverkar mycket? Vad påverkar lite? Hur ligger min måltid till? Det går snabbt att se om måltiden du tänkt äta håller sig inom planetens gränser för klimat. Ju fler måltider som lagas och äts inom klimatbudgeten för mat, desto mer bidrar vi till en levande planet. <https://www.matkalkylatorn.se/>

Mat-klimat-listan, SLU, https://pub.epsilon.slu.se/8710/1/roos_e_120413.pdf

Matsvinn – ett slöseri med resurser? Exempelvis resursåtgång för olika livsmedel.

https://www2.jordbruksverket.se/webdav/files/SJV/trycksaker/Pdf_rapporter/ra11_20.pdf

Filmer matavfall

Selina Juul (Inspirerande grundare för den danska rörelsen Stop Spild Af Mad) om matavfall

<https://youtu.be/51HBHsAjAdA> (danska med svensk undertext)

<https://www.youtube.com/watch?v=dIIhbjY4s8A> (eng)

Matraddarna, SVT, <https://www.svt.se/matraddarna/>

Artiklar Media

Så jobbar kommunerna med matsvinnet - SVT Västerbotten

<https://www.svt.se/nyheter/lokalt/vasterbotten/sa-jobbar-kommunerna-med-matsvinnet>

Minskat matsvinn med 40 procent på Sandvikens skolor - SVT Gävleborg

<https://www.svt.se/nyheter/lokalt/gavleborg/minskat-matsvinn-pa-sandvikens-skolor-satsning-fran-kommunen>

”Det är otroligt viktigt att minska matsvinnet” - Extrakt

<http://www.extrakt.se/forskningsfragor/det-ar-otroligt-viktigt-att-minska-matsvinnet/>

<https://www.svt.se/nyheter/lokalt/jonkoping/nu-ska-matsvinnet-minska-i-lanets-skolor>

Övrigt läromedel (Övergripande miljö, ej kopplat till matsvinn)

7-9: Testa din klimatpåverkan, <http://www.klimatkontot.se/> Svenska Miljöinstitutet: Genom att ge information och möjligheten att beräkna utsläpp av växthusgaser fungerar Klimatkontot som ett verktyg i arbetet med att minska klimatpåverkan från individens konsumtion. Som användare har du möjlighet att snabbt få en indikation om hur du ligger jämfört med medelsvensken och en hållbar nivå. Du kan också hitta mer grundlig information såsom tips på hur du kan minska dina utsläpp och vilken påverkan styrmedel har på samhällets utsläpp av växthusgaser.

1-9: Testa ditt ekologiska fotavtryck, wwf, http://www.wwf.se/utbildning_kalkylator/

Fsk-9: Grön Flagg, Håll Sverige Rent. Har ni funderat på Grön Flagg? Varför inte använda miljöspanaruppdraget som ert första Grön Flagg tema? Läs mer om Grön Flagg på <http://www.hsr.se/valkommen-till-gron-flagg>. Använd gärna deras temaaffischer som inspiration för att hitta olika inriktningar på ert arbete. De finns på <http://www.hsr.se/sites/default/files/affisch-gronflagg-tema.pdf>.